

БАРТАРИИ ИНСОН АЗ ДИГАР МАХЛУҚОТ

[Тоҷикӣ – Tajiki – طاجيکيۃ]

Солеҳ ибни Фавзон ал-Фавзон

2012 - 1433

IslamHouse.com

فضل الإنسان على سائر المخلوقات

«باللغة الطاجيكية»

صالح بن فوزان الفوزان

2012 - 1433

IslamHouse.com

БАРТАРИИ ИНСОН АЗ ДИГАР МАХЛУҚОТ

Худованд инсонро аз байни дигар махлуқоташ ҷудо намуда, дар замин халифа гардонидааст ва барои ӯ тамоми олабро мусаххар сохтааст ва ӯро имкониёти зиёди ақлони ва ҷисмони додааст.

Ӯро ба неки ва бади мубтало намудааст ва ӯро амру наҳй намудааст ва барояш ваъдаю ваъид кардааст.

Худованд мефармояд:

﴿أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى﴾ سُوْرَةُ الْقِيَامَةِ ۳۶

«Оё инсон гумон мекунад, ки ӯ ба ҳоли худ гузошта мешавад?»

(Қиёмат, 36)

Боз Худованд мефармояд:

﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ سُوْرَةُ الْمُؤْمِنُونَ ۱۱۵

«Оё шумо чунин мепиндоред, ки мо шуморо беҳуда офаридаем? Ва шумо ба сӯи мо боз гардонида намешавед?»

(Муъминун, 115)

Худованд ҷазоро аз ҷинси амал гардонидааст. Агар амал хуб бошад, ҷазо хуб аст ва агар бад бошад, ҷазо бад аст.

Худованд мефармояд:

﴿وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ﴿۳۱﴾ وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى ﴿۳۲﴾ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى ﴿۳۳﴾﴾

﴿سُوْرَةُ النَّجْمِ ۳۹-۴۱﴾

«Ва ин ки барои инсон чуз он чи кардааст, подоше нест. Ва ин ки кӯшишаш дида мешавад. Пас аз он барояш ҷазои пурра дода мешавад»

(Наҷм, 39-41)

Боз Худованд мефармояд:

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾﴾ سُورَةُ

الزَّلْزَلَةِ ٧-٨

«Пас ҳар касе, ки ба андозаи як зарра неки карда бошад, онро мебинад. Ва ҳар ки ба андозаи як зарра бади карда бошад, онро мебинад»

(Залзала, 7-8)

Дар ҳадиси қудсӣ омадааст:

«Эй бандагони ман! Ин корҳои шумост ва ман онро барои шумо ҳифз мекунам, баъд аз он онро бароятон пурра бармегардонам. Пас ҳар ки хайре бинад, бояд шукри Худоро кунад ва ҳар ки ғайри онро бинад, пас ғайри худ касеро маломат накунад»

(Ривояти Муслим)

Худованд ҳамин инсонро бо навъҳои гуногун ва сифатҳои зиёде хитоб намудааст.

Худованд мефармояд:

﴿يَتَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلْقِيهِ﴾ سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ ٦

«Эй инсон, ҳамонро ту барои расидан ба Парвардигорат саъйи бисёр дори, пас ба ӯ хоҳи расид»

(Иншиқоқ, 6)

Яъне, дар зиндаги ту амалҳо мекуни ва заҳматҳо мекаши ва оқибати корҳои кардаи худро мебинӣ, чи хуб аст чи бад.

Ин маъноро ҳадиси зерин низ таъйид менамояд, ки ҳазрати Ҷобир ривоят мекунад, ки Паёмбар (с) мефармоянд:

«Ҷабраил мегӯяд: Эй Муҳаммад, чи гунае меҳоҳӣ, зиндаги кун, зеро ту мирандаӣ. Ҳар киро хоҳӣ, дӯст дор, зеро ту аз ӯ ҷудошавандаӣ. Ҳар коре меҳоҳӣ, бикун, зеро натиҷаи он қоратро хоҳӣ дид»

(Албони дар Ҷомеъ ин ҳадисро саҳеҳ гуфтааст) Баъзе муфассирин дар тафсири ояи гузашта мегӯянд:

Ту дар зиндаги амалҳо мекуни ва оқибат бо Худои худ вомерӯи ва ӯ барои он амалҳоят туро ҷазо медиҳад.

Худованд мефармояд:

﴿يَتَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ مَا عَرَفَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّنَكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾﴾ سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ ٦-٨

«Эй инсон! Чи чиз боис шуд, ки дар баробари Парвардигори каримат мағрур шавӣ? Он ки туро офарид, дуруст намуд ва дар сурати эътидол қарор дод. Ва ба сурате, ки хост, туро таркиб намуд»

(Инфитор, 6-8)

Яъне, эй одамизод, чаро ин қадар фирефтаи карами илоҳӣ шудаӣ ва даст ба ҳама корҳои нолоиқ мезани?

Дар ин оят Худованд сифати карами худро овардааст, то хотиррасон намояд, ки набояд дар баробари карами илоҳи корҳои зишту бадро анҷом дод. Аз караму меҳрубонии Ёст, ки инсонро аз адам ба вучуд овард, ёро ба ин сурати зебо офарид, қоматашро нақў ва андомашро муносиб гардонид, дар ҳоле, ки метавонист ёро ба бадтарин сурат биёфарад. Вале раҳмату меҳрубонии Ёст, ки шакли инсонро зебо, аъзойшро пурра ва ҳайаташро нақў гардонидааст. Акнун агар инсон амалҳои худро нақў намояд ва Парвардигорашро итоат намояд, Худованд сурати ботинии ёро низ зебо мегардонад, ҳамчуноне, ки сурати зоҳирии ёро зебо намудааст. Агар инсон амалҳои бад намояд, Худованд сурати ботинии ёро бад мекунад ва ёро дар дунё ва охират хор мегардонад.

Худованди мутаол мефармояд:

﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿١﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾﴾ سُوْرَةُ النَّازِعَاتِ ٤-٦

«Мо инсонро дар беҳтарин сурат офаридем. Пас ёро ба он гоҳ ёро фурутар аз ҳамаи фурутарон гардонидем, (пасттар аз ҳамаи пастҳо). Магар касонеро, ки имон оварданд ва корҳои нақў анҷом доданд, пас барои онҳост мукофоти беминнат»

(Тин, 4-6)

Боз Худованд мефармояд:

﴿وَالْعَصْرِ ۝١ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۝٢ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ۝٣﴾ سُوْرَةُ الْعَصْرِ ١-٣

«Қасам ба Аср. Ҳамоно ки инсон дар зиён аст. Магар ононе, ки имон оварданд ва амали нақў намуданд ва ҳамдигарро ба ҳақ васият карданд ва ҳамдигарро ба сабр васият карданд»

(Аср,1-3)

Инсон одатан агар сарваташ зиёд гардад ва молаш фаровон шавад, кибр меварзад ва худро калон меҳисобад ва саркаши мекунад.

Худованд мефармояд:

﴿أَفَرَأَى بِأَسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝١ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝٢ أَفَرَأَى أُفْرَأُ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝٣ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝٤ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝٥ كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيَطْغَىٰ ۝٦ أَن رَّءَاهُ اسْتَغْنَىٰ ۝٧﴾ سُوْرَةُ الْعَلَقِ ١-٧

«Бихон ба номи Парвардигорат, ки ҳастиро офаридааст. Ў инсонро аз хуни баста офарид. Бихон! Ва Парвардигори ту аз ҳама арҷмандтар аст. Он ки бо қалам таълим дод. Ба инсон чизеро дононд, ки ў намедонист. Оре, ҳамоно ки инсон чун худро бениёз бинад, саркаши пеша кунад»

(Алақ, 1-7)

Баъди ин Худованд ўро огоҳ намуда, хотиррасон месозад, ки оқибаташ чи мешавад.

Худованд мефармояд:

﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ أَلُّجُعَىٰ﴾ سُورَةُ الْعَلَقِ ٨

«Ҳамоно ки бозгашти ҳама ба сӯи Парвардигори туст»

(Алақ, 8)

Яъне, эй инсон, дониста бош, ки оқибат ба сӯи Парвардигори худ бозмегарди ва ў ба ту ҷазои амалатро медиҳад. Аз ҷумлаи сифатҳои одамизод саркаши, зулм, ҷаҳл ва куфр аст, магар касоне, ки зери раҳмати илоҳӣ қарор гирифтанд.

Худованд мефармояд:

﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ ٣٤

«Ҳамоно, ки инсон золим ва носипос аст»

(Иброҳим, 34)

Боз Худованд мефармояд:

﴿وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ سُورَةُ الْأَحْزَابِ ٧٢

«Вале инсон онро бардошт. Ҳамоно, ки инсон ситамгар ва нодон аст»

(Аҳзоб, 72)

Ҷои дигар Худованд мефармояд:

﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا﴾ سُورَةُ الْمَعَارِجِ ١٩

«Ҳамоно ки инсон ҳарису камтоқат офарида шудааст»

(Маорич, 19)

Боз Худованд мефармояд:

﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾﴾
سُورَةُ الْعَادِيَّاتِ ٦-٨

«Ҳамоно, ки инсон ба Парвардигори худ носипос аст. Ва албатта худаш ба ин кор гувоҳ аст. Ва ў сарватро сахт дўст медорад»

(Одиёт, 6-8)

Худованд хабар додааст, ки инсон ҳангоми саҳти ноумед мегардад ва ҳангоми фароҳи сахт хурсанд мешавад.

Худованд мефармояд:

﴿وَلَيْنَ أَذُقْنَا الْإِنْسَانَ مِمَّا رَحْمَةً مِنَّا ثُمَّ نَرَعْنَهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَسُوسُ كُفُورًا ﴿١﴾ وَلَيْنَ أَذُقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتِ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحَ فَخُورًا ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٣﴾﴾ سُورَةُ هُودٍ ٩-١١

«Ва агар мо аз пеши худ ба инсон раҳмате намоем ва пас онро аз ў баргирем, ҳамоно ў ноумеду носипос мегардад. Ва агар ба ў баъди мусибати ба ў расида, неъмат диҳем, мегўяд ҳама бадихо аз сарам дур шуданд, ҳамоно ки ў хурсанду пурифтихор аст. Магар ононе, ки сабр варзиданд ва корҳои нақў намуданд»

(Ҳуд, 9-11)

Ин аст ҳоли инсону ин аст сифатҳои ў. Фазлу раҳмати илоҳист, ки инсон аз ин сифатҳо ба тарафи сифатҳои неку хуб рўй меорад, вагарна ҳуди инсон табиатан чунин сифоти паст дорад. Инсон табиатан

наметавонад аз ин сифоти паст раҳои ёбад, магар бо ёрии Худованди муттаъол. Худованд мефармояд:

﴿وَمَا بِكُمْ مِّنْ نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ﴾ سُورَةُ النَّحْلِ ٥٣

«Ҳар неъмате, ки доред, аз ҷониби Худованд аст»

(Наҳл, 53)

Боз Худованд мефармояд:

﴿بَلِ اللَّهِ يُمْنٌ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ سُورَةُ الْحَجَرَاتِ ١٧

«Балки Худованд бар шумо миннат мениҳад, ба сабаби он, ки ба имон ҳидоятатон намудааст»

(Ҳучурот, 17)

Ҳамчунин Худованд мефармояд:

﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَبٌ إِلَيْكُمْ الْأَيْمَنَ وَرَزَقَنَاهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾ فَضَلَّ مِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

﴿٨﴾ سُورَةُ الْحَجَرَاتِ ٧-٨

«Вале имонро ба шумо маҳбуб гардонида, онро дар дилҳоятон зиннат додааст. Ва ба шумо куфру фиску гуноҳро бад гардонидааст. Онҳоянд дурусткорон. Ин фазилату неъмат илоҳист. Ва Худованд доно ва ҳақим аст»

(Ҳучурот,7-8)

Худованд аст зоте, ки имонро дар дили баъдағони мўминаш менависад ва онҳоро дар имон устувор менамояд ва аз сари онҳо бади ва гуноҳро дур менамояд.

Худованд мефармояд:

﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾ سُورَةُ
يُونُسَ ١٠٠

«Ва наметавонад касе имон оварад, магар ба изни Худованд. Ва ӯ палидиро болои касоне мегардонад, ки ақл надоранд»

(Юнус, 100)

Боз Худованд мефармояд:

﴿وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ﴾ سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ ٥٦

«Ва онҳо панд намегиранд, магар ин ки Худованд бихоҳад»

(Мудасир,56)

Чои дигар Худованд мефармояд:

﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ سُورَةُ التَّكْوِيْرِ ٢٩

«Ва шумо чизеро намехоҳед, магар он ки Парвардигори оламиён онро бихоҳад»

(Таквир, 29)

Ҳидояти ба сӯи хайр танҳо дар дасти Худованд аст, ки онро бар ҳар ки бихоҳад, миннат мениҳад. Ҳидоят фазлу эҳсони Худованд аст ва банда маъмур аст, то барои ҳидоят ёфтани, даст ба сабабҳо занад.

Яъне, инсон бояд ҳамеша аз Худованд ҳидоятро талаб намояд ва ба гуфтаҳои Қуръону ҳадис амал намояд, ҳақро пайгири намояд ва ба он амал кунад ва ботилро дарёбад ва аз он дури чӯяд. Инсон бояд аз некон пайрави намояд ва аз аҳли ботил дур бошад. Худованд мефармояд:

﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ۝ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ۝ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۝ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ ۝ فَأَمَّا ۝ مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ۝ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ۝ فَسَنبِئُهُهُ لِلْيُسْرَىٰ ۝ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ۝ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ۝ فَسَنبِئُهُهُ لِلْعُسْرَىٰ ۝﴾ سورة الليل ١-١٠

«Қасам ба шаб, чун ҳамаро фаро гирад. Ва қасам ба рӯз чун ошкор гардад. Қасам ба зоте, ки мард ва занро офарид. Ҳамоно, ки талоши шумо гуногун аст. Пас аммо он кас, ки чизе бахшад ва тақворо пеша намояд. Ва ба нақӯиҳо тасдиқ кунад, ўро ба осоиш (ҷаннат) муяссар мегардонем. Ва аммо он ки бахили намуда, истиғно варзад ва ба нақӯиҳо тақзиб намояд, ўро ба душвори (дўзах) муяссар мегардонем»

(Лайл, 1-10)

Эй бандагони Худо! Шумо аз Худованд битарсед ва ба оғозу анчоми худ бияндешед, ки ў шуморо аз хок офаридааст ва оқибат шумо ба хок меравед ва баъди он шумо барои ҳисобу китоб дубора зинда мегардед. Худованд мефармояд:

﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ سورة طه ٥٥

«Шуморо аз хок офаридем ва бар он бармегардонем ва бори дигар аз он берунатон мекунем»

(Тоҳо, 55)

Пас чи гуна метавонад кибру ғурур варзад он касе, ки аз ин аҳвол бохабар аст ва медонад, ки оқибаташ нести аст ва аз ин дунё меравад? Худованд мефармояд:

﴿أَنْ رَّءَاهُ اسْتَغْنَىٰ﴾ سورة العلق ٧

«Чун худро бениёз бинад»

(Алақ, 7)

Инсон фаромӯш мекунад, ки бозгашташ ба сӯи Парвардигор аст ва инсонро туғенаш ба дараҷае расидааст, ки дигар қудрати Худоро фаромӯш кардааст ва зинда гардонидани баъди марг ва ҳисоби қиёматро инкор мекунад.

Худованд мефармояд:

﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُعِى الْعِظْمَ وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ سُوْرَةُ يَس ٧٨

«Дар ҳоле офариниши худро аз ёд бурдааст, барои мо мисол меорад, ки чӣ касе ин устухонҳои пӯсидаро зинда мекунад?»

(Ёсин, 78)

Инсон оғози худро фаромӯш кардааст, ки аз адам ўро офарида буданд. Он зоте, ки тавонист ўро аз нести биёфарад, албатта тавони онро дорад, ки ўро дубора зинда намояд.

Худованд мефармояд:

﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ سُوْرَةُ يَس ٧٩

«Бигӯ: ўро зинда мекунад он касе, ки бори аввал пайдояш намуд ва ў бар ҳама чиз тавоност»

(Ёсин, 79)

Саркашии инсон гоҳо ба дараҷае мерасад, ки дигар вучуди Худовандро ҳам инкор мекунад ва нишонаҳои қудрати илоҳиро, ки дар гӯшаю канори олам аст, нодида гирифта, аз он чашм мепӯшад ва фаромӯш

мекунад, ки ҳама чиз дар олам далолат ба вучуди
Худованди муттаъол мекунад.

Худованд мефармояд:

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا
يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾﴾ سُوْرَةُ الطُّوْرِ ٣٥-٣٦

«Оё онҳо бе холиқе пайдо шудаанд ва ё онҳо худро
офаридаанд? Оё онҳо осмонҳою замиро
офаридаанд? Балки онон яқин надоранд»

(Тур, 35-36)

Одамизод ба чизҳои ихтироъкардаи худ ва ин
пешрафти илму маърифат мағрур мешавад ва гумон
мекунад, ки ин ҳамаро бо қуввату тавон ва фикру
маҳорати худ кардааст. Ў фаромӯш кардааст, ки
Худованд ўро офарида, ба ў ақлу фикр додааст ва
барои ў тамоми оламо мусаххар сохтааст ва ўро
таълим додааст, ки чи гуна онро истифода барад. Ў
фаромӯш кардааст, ки ҳама чиз бо тақдирӣ андозаи
Худованд ҳаракат мекунад.

Худованд мефармояд:

﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ سُوْرَةُ التَّكْوِيْرِ ٢٩

«Ва шумо чизеро намехоҳед, магар ин ки
Худованд Парвардигори оламиён онро хостааст»

(Таквир, 29)

Боз Худованд мефармояд:

﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ سُوْرَةُ الصَّافَاتِ ٩٦

«Ва Худованд шумо ва он чизеро, ки шумо месозед, офаридааст»

(Софот, 96)

Илова бар ин, он ҳама ихтироъоту навоариҳоеро, ки инсон ба он мағрур мегардад, аксари он чизҳое мебошанд, ки ба инсоният ва замин вайрони меорад, ба монанди силоҳу таҷҳизоти ҳарби, ки ҳам одамизодро аз байн мебарад ва ҳам ҳосилотро. Худованд агар барои инсон қудрати ихтироъи ҷунин силоҳҳоро додааст, ин барои ҷазо додани худӣ ўст, на барои фоидааш.

Ҳамчуноне, ки Худованд мефармояд:

﴿قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبَسَكُمْ شِيْعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ﴾ سُوْرَةُ الْأَنْعَامِ ٦٥

«Бигў: Ў қодир аст, ки аз боло ё аз зери поятон азобе бар шумо бифиристад, ё шуморо ба ихтилоф ва парокандаги дарафканад, азоби гурўҳеро ба гурўҳи дигар бичашонад»

(Анъом, 65)